

dopisy čtenářů

HISTORICKÝ REVIZIONISMUS

Milý pane šéfredaktore,

se zájmem jsem si přečetl první číslo České a Slovenské Psychiatrie roku 2016, až jsem se dostal k příspěvku docenta Vinaře, při jehož čtení se mi udělalo poněkud nevolno. Nemyslím si, že trpím poruchou paměti (zatím), a tak si nějak nedovedu srovnat v hlavě to, co píše ke konci příspěvku docent Vinař: „Vydatnou morální podporou byl také A. V. Sněžněvskij, G. Avruckij (Moskva) a P. V. Morozov. U našich novinářů mají dnes psí hlavu, protože hospitalizovali proti jejich vůli sovětské disidenty. Ve skutečnosti tak zachránili mnohé životy, protože jinak by je dal zastřelit Josif Vissarionovič Stalin, resp. Lavrentij Pavlovič Berija. Posléze dal Beriju zastřelit Stalin.“

Zdá se, že docent Vinař se vydal na cestu historického revizionismu. Akademik Sněžněvskij vymyslel diagnózu „vjalotěkuščaja“ či „pristupoobraznaja“ schizofrenie (anglicky sluggish, česky asi pozvolná nebo plíživá), kterážto se sovětskému režimu hodila k odsouvání disidentů a nepohodlných lidí do psychiatrických institucí. Nejen to. Akademik Sněžněvskij „udělil“ v jejich nepřítom-

nosti tuto diagnózu akademiku Sacharovovi (Nobelova cena míru 1975) a básníku Josefu Brodskému (Nobelova cena za literaturu 1987), o kterém se vyjádřil, že to nebyl hodnotný člověk. A akademik Sněžněvskij také podepsal osobně rozhodnutí komise o tom, že Natalia Gorbaněvská byla legálně duševně nemocná. Natalii Gorbaněvské, která v roce 1968 protestovala v Moskvě proti obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy, byla v roce 2013 udělena zlatá medaile Univerzity Karlovy a v roce 2014 jí prezident Zeman udělil in memoriam medaili Za zásluhy. Nezdá se mi, že by se akademik Sněžněvskij snažil těmto lidem pomoci. Asi se při této chvále akademika Sněžněvského obrací v hrobech.

Možná docent Vinař na tyto skutečnosti zapomněl, nebo o nich neví. Pokud si je nepamatuje, riskuje to, co kdysi napsal George Santayana: „Ti, kdo si nepamatují věci minulé, jsou odsouzeni je opakovat.“ V každém případě mi připadá vychloubání se morální přízní sovětských psychiatrů, jako by akademik Sněžněvskij, dosti nechutné.

Richard Balon, M.D.

recenze

Novák T, Šmolka P

MANŽELSKÉ A RODINNÉ PORADENSTVÍ

Praha, Grada; 2016: 128 str.



ci o tom, co si pod pojmem manželské a rodinné poradenství konkrétně představit. Kniha ukazuje historii, způsoby práce a základní techniky, ale prozradí i některé taktické postupy a triky. Mohu ji upřímně doporučit k pozornosti všech generací odborníků, ale především mladším kolegům, kteří se pouštějí do každodenní nelehké práce psychiatra.

Sám jsem byl zpočátku k této disciplíně na pomezí oborů nedůvěřivý a možná se i bránil tomu, že jde o oblast pro psychiatrii velice důležitou a neopominutelnou. Nakonec jsem se přesvědčil, že poradenství má významný vliv, a to i u hospitalizovaných nemocných, kde může značně ovlivnit průběh duševních potíží. Na našem pracovišti, kde

Nedávno vyšlo druhé aktualizované vydání knihy renomovaných autorů, které čtenářům přináší přehlednou informa-

ještě stále přebývá tradice matrimoniologie, mne do tajů zaskvětila dr. Eva Janečková, která dodnes spolupracuje s manželskými a partnerskými poradnami a poskytuje řadě kolegů i cenné osobní rady... Plně souhlasím s tím, že praktické manželské poradenství je o emoční podpoře, vstřícnosti spojené s předáním rad a zkušeností, které směřují ke zkvalitnění partnerského vztahu. V dnešní

společnosti, která je charakteristická vysokou mírou rozvodovosti a následné samoty, jde o téma nadmíru důležité, neboť máme i experimentální důkazy o tom, jak samota „nesvědčí“ zdraví organismu a je spojena s narušením funkce imunitního systému a usnadňuje vznik dalších chorob.

Autorům přeji mnoho úspěchů v jejich další práci.

doc. MUDr. Martin Anders, Ph.D.

Černák P, Minárik P et al.

SAMOVRAŽDA. TRENDY SÚČASNEJ PSYCHIATRIE

Bratislava: GrifisPrint s.r.o.; 2014: 204 str.



Slovenští odborníci psychiatr doktor Pavel Černák a doktor v oboru neurověd Peter Minárik editovali a podíleli se spolu s dalšími slovenskými psychiatry na tvorbě sborníkové publikace o sebevraždách, vydané v roce 2014 k příležitosti 90. výročí založení psychiatrické nemocnice Philippa Pinela v Pezinku (největší psychiatrická nemocnice na Slovensku). Kniha je souborem

15 kapitol, do nichž přispěli primáři a lékaři psychiatrických klinik a nemocnic na Slovensku, jež se specializují na duševní onemocnění spojená se suicidálním chováním. Sborník textů o suicidalitě, který postihuje toto v současnosti tak aktuální téma nejen na Slovensku, ale i v celém světě, je určen jak odborné, tak i laické veřejnosti, čemuž jsou podřízeny i obsahy kapitol. Jak sami editoři uvádějí, kniha nepostihuje všechna témata této problematiky a je zřejmé, že ani vzhledem ke komplexnosti jevu, jakým suicidalita nepochybně je, ani nemůže. Snahou publikace je zejména přitáhnout pozornost k této problematice, jež by umožnila diskusi o přehodnocení sebevraždy jako jevu vyskytujícího se izolovaně pouze v oboru psychiatrie, nastartovala spolupráci s dalšími medicínskými i nemedicínskými vědními obory či s lidmi z pomáhajících profesí a zvýšila povědomí o problému v celé společnosti.

Publikace obsahuje kapitoly obecnějšího charakteru, k nimž patří obsáhlá epidemiologie sebevražd u obecné populace SR (Černák), problematika sebevražd u lidí vyššího věku (Dóci, Bednářová), historicko-sociální pohledy na ni (Šalingová), suicidální chování z pohledu neurovědy (Minárik), predikce sebevraždy z pohledu psychiatra (Patarák), teorie suicidality z hlediska psychodynamiky její terapie (Juráš) a velmi zdařilá a užitečná kapitola o možnosti prevence suicidality (Korcsoğ). Rovněž ale zde najdeme kapitoly vysvětlující vztah suicidálního chování

a vybraných duševních onemocnění, u nichž se vyskytuje vyšší míra rizika spojeného se sebevraždou, jež zahrnují schizofrenii (Izáková, André), poruchy nálad (Minárik, Chochol), závislosti (Dušeková), úzkostné poruchy (Minárik, Černák) a hraniční poruchy osobnosti (Lajčiaková). Málo akcentované téma (což platí i pro Českou republiku) samotného suicidálního pacienta – jak může vnímat a vnímá podmínky současného zdravotnictví na Slovensku (Janoška), a naopak, jak společnost (potažmo zdravotnický personál spolu s pomáhajícími profesemi) vnímá suicidálního pacienta a jak o něj pečuje (Janoška, Polyáková), představují obsahy dvou závěrečných kapitol této souborné publikace.

Kapitoly jsou doplněny množstvím případových studií (epidemiologická kapitola pak množstvím vysvětlujících grafů a tabulek), které umožňují lepší poznání suicidálního smýšlení pacientů, stejně tak lepší porozumění způsobům, jak na různých úrovních péče s pacienty pracovat. Rovněž je každá kapitola opatřena množstvím zdrojové literatury k danému tématu.

Celkově lze hodnotit publikaci jako velice podnětný příspěvek k suicidologii jako vědě, ale také jako pěknou příručku pro lidi jak z pomáhajících profesí, tak i pro neznalé tohoto oboru. A je škoda, že u nás největší léčebnou takovou podobnou iniciativu, jakou je propojování povědomí o této problematice u odborné a laické veřejnosti, v tomto oboru neopakují, ale je možné, že tato a jí podobné publikace mohou představovat počátek rozvoje suicidální vědy u nás.

Tato recenze vznikla v rámci projektu „Národní ústav duševního zdraví (NUDZ)“, registrační číslo ED2.1.00/03.0078, financovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj, plus FFUK, SOCP – PRVOUK č. 7, „Psychosociální aspekty kvality lidského života“.

Jitka Prajsová, NUDZ a FF UK